

POLITIEKE BEESTJES

Nieuwsbrief Friese Statenfractie PvdD

Over kernwaarden

Door Frederique Kosse

Partij voor de Dieren heeft vier kernwaarden: mededogen, duurzaamheid, persoonlijke vrijheid en verantwoordelijkheid. Voor mij betekenen mededogen en duurzaamheid opkomen voor alle leven dat wordt onderdrukt, gediscrimineerd of zichzelf niet kan verdedigen. Of het nu gaat om dieren of mensen. Hoe je dit doet, wordt bepaald door de invulling van persoonlijke vrijheid en verantwoordelijkheid; dit zijn twee kanten van dezelfde medaille. Persoonlijke vrijheid wordt begrensd door de vrijheid van anderen: je eigen vrijheid houdt op als die van een ander in het gedrang komt. Persoonlijke verantwoordelijkheid houdt in dat je eerlijk en betrouwbaar omgaat met voorspelbare gevolgen van je eigen handelen of het nalaten hiervan. Maar eigen vrijheid en verantwoordelijkheid houden ook in dat je ruimte hebt en biedt voor anderen die andere keuzes maken en die op hun eigen wijze invulling geven aan de idealen van Partij voor de Dieren. We hoeven namelijk niet allemaal hetzelfde te doen of na te laten, zolang we maar allemaal dezelfde kant opgaan: op weg naar een beter leven voor dieren en mensen met inachtneming van de ecologische grenzen van onze planeet.

Ik ben lid geworden van Partij voor de Dieren, omdat dit de enige partij is die opkomt voor dieren én vanwege de vier kernwaarden. Als PvdD-Statenlid voor provincie Fryslân zal ik mij inzetten voor dieren, natuur en mensen vanuit deze waarden.

IN DIT NUMMER

Wisseling van de wacht

Dierenwelzijn in beleid

**Bye bye Rocketman,
hello Mr Bluesky**

Werkbezoek Brussel

Menno is vrij

Wisseling van de wacht

Op 26 maart was het zo ver. Na ruim vier jaar Statenlid te zijn geweest, droeg Menno Brouwer op 26 maart het stokje over aan Frederique Kosse. Menno is nu commissielid en Frederique is beëdigd als Statenlid. Gaat er veel veranderen? Nee, want de boodschap die de Statenfractie nu al jaren uitdraagt blijft hetzelfde: het moet groener, diervriendelijker en socialer.

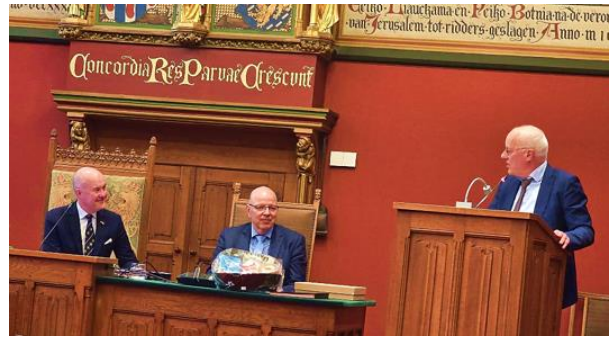
Hieronder staat de afscheidsspeech van Menno Brouwer als Statenlid.

Speech Menno Brouwer

Voorzitter, een aantal jaren geleden had ik niet op mijn netvlies staan dat ik ooit nog eens de politiek in zou gaan en als Statenlid zitting zou nemen in het Friese Parlement, zoals u de Provinciale Staten altijd typeert.

Alweer vier en een half jaar geleden - in november 2020 - ben ik geïnstalleerd als Statenlid, na een ambtelijke carrière van bijna 40 jaar. In 2015 ben ik lid geworden van de Partij voor de Dieren en op afspraak van mijn partner Suzanne ben ik bij de Statenfractie gekomen met als hoofdtaak het voeren van het penningmeesterschap van de ondersteunende stichting. Met mijn ambtelijke kennis had ik vooraf een goed beeld wat ik kon verwachten van het Statenwerk. Desondanks is het toch nog wel een behoorlijke zoektocht geweest om mijn weg binnen de Staten te vinden. Van het ene op het andere moment moet je zelf de lijnen uitzetten, de strategie bepalen, contacten leggen met niet alleen de collega-Statenleden, maar vooral ook met de inwoners en de maatschappelijke stakeholders. Zonder draagvlak en samenwerking – zowel intern binnen de provincie als extern in de samenleving – kun je naar mijn mening dit werk niet goed doen. Dat betekent veel tijd en energie steken in informatie ophalen, opbouwen van een breed relatienetwerk en afstemming zoeken met de andere Statenfracties. Ook bij de PvdD-fracties van andere provincies is veel te halen, maar ook te brengen.

Voorzitter, na de provinciale en landelijke verkiezingen is het glashelder geworden dat het klimaat, de natuur en de dieren de grootste verliezers zijn. Een andere pijnlijke

constatering is dat het in politiek Nederland momenteel ontbreekt aan concrete en creatieve nieuwe ideeën.

Wat de regerende partijen wel hebben gedaan, is stoppen met de uitvoering van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en de Friese variant daarvan, het FPLG. Met deze maatregel heeft het huidige Kabinet de beschikbaarheid van 24,5 miljard voor de aanpak van de stikstof- en natuurherstelproblematiek geschrapt. Daarmee is een oplossing van dit probleem verder weg dan ooit. En dat er nu dus **niet** genoeg geld is, betekent ook dat er nu dus geen plan meer ligt.

Geen plannen is gelijk aan geen oplossingen. Dit wordt nog eens bevestigd door recente rechterlijke uitspraken, zoals de stikstofuitspraken van de Raad van State uit 2019 en, zeer recent, van 18 december 2024. Nederland is vastgelopen en blijft vastzitten zolang de politiek de werkelijke oorzaken van de crises blijft negeren en gerechtelijke uitspraken niet nakomt. Alle mogelijke ontsnappingsroutes zijn geprobeerd, maar blijken juridisch niet toereikend.

Partij voor de Dieren zal blijven pleiten voor een transitie naar een gezonde en rechtvaardige landbouw. Ons uitgangspunt is een houdbaar, toekomstbestendig voedselsysteem: want wij willen schoon water, een gezonde bodem, herstel van de biodiversiteit en een dierwaardig bestaan voor landbouwdieren. Wij willen een eerlijke boterham voor boeren, wij willen duurzame landbouw, wij willen korte ketens: d.w.z. voedsel uit de regio op het bord van de burger en geen eindeloos gesleep met landbouwproducten.

Onze boodschap is en blijft dan ook helder en onomwonden naar de toekomst toe: **het moet groener, diervriendelijker en socialer**. Het is de hoogste tijd dat daarop concrete actie wordt gezet.

Dan ga ik nu weer terug naar het thema waar ik hier eigenlijk voor sta: mijn afscheid als Statenlid. Ik wil graag van de gelegenheid gebruik maken een dankwoord uit te spreken aan de medewerkers van de provincie die ons de afgelopen jaren enorm ondersteund hebben. Dan bedoel ik vooral de medewerkers van de griffie, die ons altijd met raad en daad terzijde staan, de huishoudelijke dienst en de beleidsambtenaren, waarmee onze fractie veelvuldige informatieve en plezierige contacten heeft. Een dankwoord wil ik ook uitspreken aan mijn fractiegenoten Frederique, Lyde, Danielle, Ester, Marga, Els en Sophie. Lyde en Danielle zijn al fractieleden vanaf het eerste uur, te weten maart 2015 toen de Partij voor de Dieren voor het eerst een zetel in PS heeft ingenomen.

Voorzitter, nu ik hier toch sta wil ik het momentum gebruiken om ook u te bedanken voor de plezierige en verbindende wijze wat betreft de invulling van het voorzitterschap van het Friese Parlement. Dat is van groot belang, gezien de tijd die wij met elkaar in de Statenzaal doorbrengen. Een Statenvergadering duurt immers zomaar 8 tot 10 uur. En dan heb ik het niet over de extra tijd bij Paddy O'Ryan.

Ik ga nog even door met bedanken. Ik wil ook mijn 42, collega-Statenleden en de leden van het College van Gedeputeerde Staten dank zeggen. In het debat mogen we tegenover elkaar staan en scherp zijn op de inhoud. Buiten de politieke arena is het belangrijk dat we als goede collega's met elkaar goed door één deur kunnen. Zo hoort het in de onderlinge verhoudingen.

Voorzitter, ik ga nu stoppen. Frederique, ik wens je heel veel succes in je nieuwe rol als Statenlid en fractievoorzitter. We werken al twee jaar samen, dus dat komt zeker goed. Ik blijf betrokken bij de fractie middels mijn nieuwe rol als commissielid. Daar heb ik zin en we trekken de lijn op die manier mooi door. Tot zover voorzitter, dank aan allen.

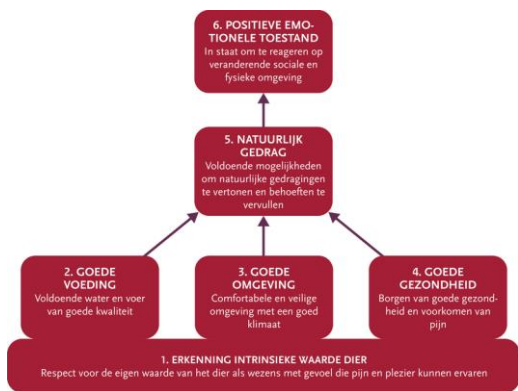
*Door Daniëlle Hutter
& Menno Brouwer*

Wij delen onze schaarse ruimte met dieren. En dus gaat het niet alleen om onze eigen mensenbelangen, maar ook om de belangen van dieren. Dierenwelzijn heeft raakvlakken met veel beleidsterreinen, waaronder verkeersveiligheid, de woon- & leefomgeving, landbouw, energietransitie, klimaatverandering en water. Dierenwelzijn opnemen in beleid vraagt om een langetermijnvisie, zorgvuldigheid en samenwerking tussen organisaties en overheden. Op 17 januari organiseerde de Statenfractie samen met SP en GrienLinks een bijeenkomst in het Provinciehuis te Leeuwarden. Het doel was informatie uitwisselen en met elkaar in gesprek gaan over dierenwelzijn in beleid. Er waren drie presentaties door experts en drie presentaties door dierenorganisaties actief in Fryslân. Hieronder volgt een kort verslag van de presentaties.

Bas Rodenburg, hoogleraar Dierenwelzijn aan Universiteit Utrecht en lid van de Raad voor Dierenaangelegenheden gaf een presentatie over dierwaardige veehouderij in de praktijk. Deze begon met uitleg over de intrinsieke waarde van het dier.

Inbreuk op de intrinsieke waarde moeten voorkomen worden door een ontwerp van een diergericht systeem: het dier en zijn gedragsbehoeften zoals verwoord in de zes leidende principes van een dierwaardige veehouderij zijn uitgangspunt.

Zes leidende principes

De zes leidende principes zijn opgenomen in de wet. Een wetenschappelijke adviesgroep werkt momenteel aan invulling van de maatregelen per dier. Vooralsnog alleen voor runderen, varkens en kippen. Wat is mogelijk op korte termijn en wat moet nog verder worden uitgezocht? Bas Rodenburg benadrukt dat alle partijen stappen moeten zetten, dus niet alleen de boeren. Out-of-the box denken dus. Dierwaardige veehouderij moet gerealiseerd zijn in 2040. In 2025 worden door middel van een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) de eenvoudige te realiseren stappen vastgelegd,

Xandra Asselbergs, directeur van Stichting Wildopvang, vertelde over de doelen en het werk van haar Stichting. De Stichting is opgericht om het werk van wildopvangcentra in Nederland onder de aandacht te brengen. Concrete doelen zijn voorlichting,

belangenbehartiging en fungeren als kennisbank. Voorlichting is belangrijke taak: welke dieren hebben hulp nodig, en welke dieren vooral niet. Het uitgangspunt is niet ingrijpen in de natuur, maar helaas komt 95 procent van de dieren in moeilijkheden door menselijk handelen of ingrijpen. Het aantal opgevangen dieren per jaar is gemiddeld 115.000 (dit zijn alleen de geregistreerde aantallen; het overzicht is niet compleet). Trendanalyses laten een stijgende lijn zien. Het is de vraag of dit komt omdat er meer dieren in nood zijn of dat mensen alerter zijn en eerder hulp bieden.

Bij de Raad voor Dierenaangelegenheden is de vraag neergelegd of wilde dieren in nood geholpen moeten worden. Het antwoord was: ja. Omdat wildopvangcentra een regionale functie hebben, is het de provincie die deze centra moet ondersteunen. De provincie gaat ook over natuurbeleid en ontheffingen. Dus dat sluit hierbij aan. De provincies Zeeland, Noord-Brabant, Utrecht, Limburg, Overijssel, Zuid- en Noord-Holland, Gelderland en Groningen hebben allemaal eenmalig of vaker subsidies toegekend. Menno Brouwer vult aan dat er ook voor Fryslân kansen zijn: er wordt samen met Groningen en Drenthe een inventarisatie van de mogelijkheden gemaakt.

Geert Laugs, directeur van Compassion in World Farming gaf een presentatie over dierenwelzijn in EU-regelgeving. Compassion in World Farming (CiWF) is een internationale organisatie opgericht door een boer, Peter Roberts. Roberts zag al vroeg in welke mondiale problemen de intensivering van de veehouderij zou gaan veroorzaken. Hij zette zich in voor compassie en respect voor landbouwdieren: duurzaamheid kan niet zonder dierwaardigheid. Speerpunt van CiWF is Europees beleid: het realiseren van minimumnormen dierenwelzijn die geïmplementeerd moeten worden in het nationaal beleid van alle lidstaten.

Met het Verdrag van Amsterdam in 1997 kwam een doorbraak: eindelijk erkenning dat dieren gevoel hebben en dus geen 'dingen'

zijn. Doorgevoerde regels voor dierenwelzijn zijn onder meer een verbod op kalverkisten, legbatterijen, permanent gebruik van ligboxen voor varkens en aangepaste regels voor transport. Helaas voldoet de huidige EU-wetgeving voor dierenwelzijn niet aan normen die in onze samenleving breed geaccepteerd zijn. Kraamkooien, routinematig staart couperen, 'kolonie'-kooien voor legkippen; het gebeurt nog steeds.

De roep om dierenwelzijn wordt steeds luider. Het overgrote deel van de Europese bevolking wil dat dierenwelzijn verbeterd wordt. Burgerinitiatieven (Fur Free Europe; End the Cage Age, het meest succesvolle burgerinitiatief ooit) zijn belangrijk en niet vrijblijvend. De Europese Commissie moet nu echt met voorstellen komen en momenteel wordt een strategische dialoog met stakeholders gevoerd. Dat er voor het eerst een Euro-commissaris met dierenwelzijn in de portefeuille is, is een stap in de goede richting.

Annebrecht van Oven, lobbyist Dierenbescherming in de provincies Drenthe, Friesland, Groningen laat actuele voorbeelden zien van mens-dierinteracties. Door oorzaken als bevolkingsgroei, recreatie, woningnood, intensieve landbouw, wegennetwerk komen mensen en dieren elkaar steeds vaker waardoor de behoefte en noodzaak om dieren en natuur te beschermen toeneemt.

Het werk van de Dierenbescherming richt zich op realiseren van diervriendelijk beleid en diervriendelijke wet- en regelgeving. Het gaat dan om zowel gehouden als in het wild levende dieren. Dierenwelzijn zou een

integraal onderdeel moeten zijn van beleid.

De Dierenbescherming legt altijd de nadruk op preventie van dierenleed, maar uiteraard krijgt ook hulp aan dieren in nood de volle aandacht. Jaarlijks zijn er naar schatting tussen de 115.000 en 135.000 gevallen van dieren in nood. Dit is een schatting omdat niet alle noodgevallen worden geregistreerd.

Wat niet iedereen weet, is dat dierenwelzijn een zelfstandige waarde is van duurzaamheid. In dit kader is de Dierenbescherming zeer kritisch over technische innovaties in de veehouderij: als deze investeringen niet bijdragen aan een dierwaardige veehouderij, zijn ze niet duurzaam en subsidies voor deze innovaties zijn daarmee feitelijk een verspilling van belastinggeld.

De provincie heeft volgens de Dierenbescherming een taak bij het bevorderen van dierenwelzijn. Ook in de provincie moet dierenwelzijn een integraal onderdeel zijn van provinciaal beleid. De provincie kan lokale diervriendelijke initiatieven stimuleren en zorgen voor duidelijke aanspreekpunten binnen de provinciale organisatie. Daarnaast kan de provincie gebruikmaken van de kennis en kunde van dierenwelzijnsorganisaties.

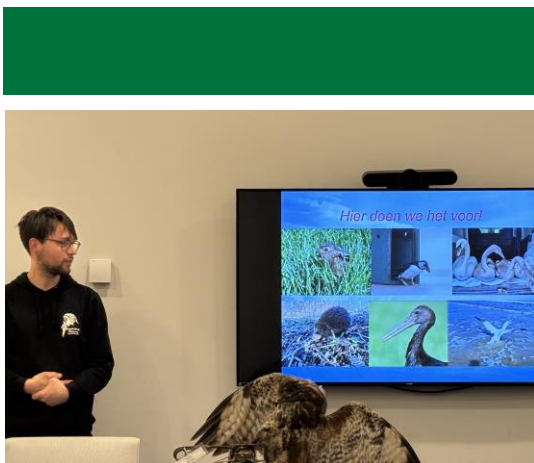
Rixt Jellesma, beheerder van Stichting Kat in Nood, vertelt over haar organisatie. Kst in Nood werkt landelijk, bestaat inmiddels 45 jaar en biedt ruimte aan ongeveer 225 katten die lastig of niet herplaatsbaar zijn. Binnen de Stichting werken 5 vaste medewerkers en ook is er een dierenarts aan de Stichting verbonden. Ongeveer 80 vrijwilligers en meerdere gastgezinnen leveren een grote bijdrage. Kat in Nood ontvangt geen subsidie.

Voorop boerenerven ontstaat aanwas van zwervkat-

ten. Chippen van (schuur)katten zou helpen om te achterhalen waar de zwervkatten vandaan komen. Gelukkig wordt het chippen van katten medio 2026 wettelijk verplicht. De TNRC-methode (Trap, Neuter, Return, Care) blijkt een zeer effectief instrument om het aantal zwervkatten op een diervriendelijke manier terug te dringen en de methode werkt ook bij schuurkatten. Geneutraliseerde katten blijven namelijk veel meer op het eigen erf dan niet-behandelde dieren. Kat in Nood is daarom groot voorstander van deze methode.

Helaas nemen de kosten voor behandeling bij een dierenarts toe. Reguliere dierenartsen rekenen bijvoorbeeld circa 150 euro voor een sterilisatie. Katteneigenaren met een smalle beurs kunnen daarom terecht bij Kat in Nood tegen gereduceerd tarief (50 euro voor een sterilisatie en 25 euro voor een castratie). Ook dit helpt bij het terugdringen van het aantal zwervkatten.

Het werk van Kat in Nood is in alle opzichten te kwalificeren als maatschappelijke dienstverlening. Dit gegeven pleit ervoor dat de overheid subsidie verleent aan deze Stichting en onder meer bijdraagt aan de financiering van de TNRC-methode. Een overduidelijk voorbeeld van het belang van dierenwelzijn in beleid.

Romke Zwier, medewerker bij Stichting de Fûgelhelling, maakt duidelijk dat de naam 'fûgelhelling' de lading niet dekt. De Stichting is veel meer dan een vogelasiel: er worden ook egels, haasjes, konijnen, reekalfjes etc. opge-

vangen,. In 2023 zijn zo'n 10.000 dieren opgevangen en het aantal dieren in de opvang neemt jaarlijks toe. Het gaat om dieren die zijn aangereden, die tegen een raam zijn gevlogen, die door een kat of hond zijn gepakt en verweesde dieren die nog te jong zijn om voor zichzelf te zorgen. De verklaring voor de toename van het aantal dieren in nood ligt bij de mens: wij nemen steeds meer ruimte in ten koste van natuur en wilde dieren.

De Fûgelhelling heeft verschillende opvangmogelijkheden: een ziekenboeg, een grote uitvliegkooi voor roofvogels, een kooi voor weidevogels en een kooi voor watervogels. Bovendien heeft de Fûgelhelling twee vijvers; een op de opvang zelf en een op Douwes Gea. Hetty Sinnema is de beheerder en daarnaast werken er momenteel 80 vrijwilligers plus stagiaires Diervverzorging, Toegepaste Biologie, Paraveterinair en Diermanagement, De Fûgelhelling vangt ook wilde dieren op wanneer er sprake is van botulisme, vogelgriep of een oliërampp.

Feitelijk doen overheden als provincies en gemeenten indirect een beroep op de Fûgelhelling, via dierenambulances en burgers. Structurele financiële steun krijgt de Fûgelhelling echter alleen van donateurs. Het is daarom hoog tijd dat ook de provincie structureel middelen beschikbaar stelt voor organisaties zoals de Fûgelhelling. Tijd dus voor dierenwelzijn in beleid.

Wil jij ook iets doen?

Word donateur of vrijwilliger bij een dierenorganisatie bij jou in de buurt.

Bye bye Rocketman,

hello Mr Bluesky

Door Daniëlle Hutter

Communicatie is een wezenlijk onderdeel van ons werk als PvdD-fractie, en sociale media spelen daarin een belangrijke rol. Sociale media zijn onmisbaar voor het contact met onze achterban, om onze kiezers te informeren over wat wij met hun stem doen in Provinciale Staten en over onze activiteiten daarbuiten, en ook om nieuwe kiezers te bereiken. Dat klinkt allemaal mooi en positief, maar sociale media hebben helaas ook een lelijke kant; die van sturende algoritmen, negatieve beïnvloeding, desinformatie, haat en polarisatie. Dat dwingt ons om kritisch te blijven kijken naar ons gebruik van deze media.

Eind vorig jaar hebben wij een, voor ons als fractie, onvermijdelijke beslissing genomen: stoppen met het gebruik van X. De afgelopen jaren hebben wij de ontwikkelingen op en rond dit medium met lede ogen aangezien. De overname van Twitter door Elon Musk en de transformatie naar X, de toenemende haat, het verziekende algoritme, de ongebreidelde discriminatie en desinformatie, en het misbruik van het platform als propagandamachine voor Trump. Het was zonneklaar: Musk heeft het blauwe Twitervogeltje de nek omgedraaid en een monster tot leven gewekt. Het gebruik van dit asociale medium strookt niet meer met onze waarden. Dus: #eXit.

Maar persoonlijk viel het mij zwaar om het Twitter-/X-account @PvdDFryslan los te laten. Een account dat ik ruim tien jaar heb beheerd, met hart en ziel. Ik was er bijna mee vergroeid. Toch kon ik het niet oneens zijn met het besluit om afscheid te nemen van X. 'Rocket Man' Musk was immers allang aan het afbreken wat wij als @PvdDFryslan in die tien jaar op X hadden opgebouwd. Steeds meer gebruikers verlieten X en na de verkiezingen in de VS kwam er een ware eXodus op gang. En, hoe cliché ook, elk einde is ook weer een nieuw begin: we zijn overgestapt naar Bluesky.

Bluesky is qua vorm, inhoud én gevoel een heel goed alternatief voor X. Vergelijkbaar met Twitter 'in de goede tijd': het Bluesky-vlindertje fladdert zoals het Twitter-vogeltje kwetterde. Een platform waarop je o.a. actualiteit, politiek, maatschappelijke en wetenschap-pelijke ontwikkelingen kunt volgen, en in ons geval vooral nieuws over dieren, natuur, milieu en sociale rechtvaardigheid. De zorgen om wat er gebeurt in de wereld en met onze leefomgeving en medebewoners zijn niet minder groot, maar de manier waarop daarover gecommuniceerd wordt is een stuk beschaafder en prettiger. Iedereen voor een betere wereld! Zien we jou ook op Bluesky? @pvddfryslan.bsky.social

Werkbezoek Brussel

Menno Brouwer en Frederique Kosse waren op werkbezoek in Brussel en bezochten onder andere een vergadering over een Europees wetsvoorstel over veetransporten.

Anja Hazekamp, onze Europarlementariër, was heel duidelijk: het wetsvoorstel over veetransporten krijgt een dikke onvoldoende. Economische belangen gaan nog steeds boven dierenwelzijn. Gelukkig denkt een meerderheid van de Europese bevolking hier anders over. Anja Hazekamp en haar medestanders in het Europees Parlement gaan gewoon verder met de strijd voor dierenwelzijn. De eerste amendementen zijn al ingediend.

PvdD Fryslân @pvddfryslan.bsky.social · 2mo

#BlueMonday 🌤️

én de dag dat Code Rood 🚒 van kracht wordt in de VS. Terwijl de Aarde opwarmt, waait er een gure wind in de wereld...

Wij houden vast aan onze diepgroene idealen 🌱 en richten onze blik op de blauwe lucht ☀️

Iedereen die dat ook doet en ons hier al heeft gevonden: 🙌

#TeamPlanet 🌍 🌱

Menno is vrij

In januari adopteerde de Statenfractie Menno, een kleine grijze zeehond gevonden op het strand van Terschelling. Na veel goede zorg en nog veel meer kilo's vis, was het dan eindelijk zo ver: Menno is vrijgelaten en weer thuis in de Waddenzee. Hoe mooi zou het zijn als ook VVD-minister van Klimaat en Groene Groei zich zou realiseren :

- dat de Waddenzee het thuis is van Menno en al die andere die hier leven;
- Dat de Waddenzee van onschatbare waarde is voor ons en voor toekomstige generaties;
- dat het noorden geen wingewest is.

Dus geen stroomkabel op de slechts mogelijke plaats, geen gaswinning, geen kerncentrale, geen opslag kernafval, geen lozingen. Hoe mooi zou dat niet zijn. De Statenfractie bedankt alle medewerkers van het Zeehondencentrum voor het geweldige werk dat zij nu al jaren doen.

Deze nieuwsbrief verschijnt 1 x per kwartaal.

Redactie: Menno Brouwer, Frederique Kosse, Lyde Bander, Ester Hermans.

© Friese Statenfractie Partij voor de Dieren

Wil je geen nieuwsbrief meer ontvangen? Stuur een mail naar: partijvoordedieren@fryslan.frl

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Fryslân

AGENDA O.A.

11 april
Pesticide Vrij-Dag

12 april
**Informatiebijeenkomst
kernenergie**

26 april
**Opening Wereld
Erfgoedcentrum (WEC)**

3 juni
**Conferentie Wolves Across
Borders**

7 september
PvdD Kennisdag